

Preprečevanje uporabe prepovedanih drog med mladimi – izhodišča NIJZ

Resolucija o nacionalnem programu na področju drog za obdobje 2014-2020 (ReNPPD) kot enega izmed ključnih ciljev postavlja krepitev preventivne dejavnosti, informiranja in zgodnjih intervencij na področju drog. V ospredje postavlja predvsem celostne pristope s koordiniranimi ukrepi za preprečevanje vseh vrst zasvojenosti s ciljem zmanjševanja števila uporabnikov drog med mlajšo populacijo oz. zviševanje starostne meje prvega stika ob hkratnem višanju socialne kompetentnosti, znanja in socialnih veščin ter učinkovitih strategij za obvladovanje življenjskih težav. Različni preventivni programi so sicer v Sloveniji precej razširjeni in potekajo na državni in lokalni ravni. Veliko se jih izvaja v okviru vzgojno-izobraževalnih ustanov, ki pa se bolj ali manj same odločajo o tem kateri programi se bodo v okviru njihove institucije izvajali. Eden izmed ciljev Akcijskega načrta na področju drog za obdobje 2017–2018, za katerega je zadolženo MIZŠ je tudi zagotavljanje kakovostnih preventivnih programov in programov krepitev zdravja in zdravega življenjskega sloga, vključno z usposabljanjem strokovnih delavcev v VIZ (učiteljev in ravnateljev).

Pomembno vlogo pri izvajanju preventivne dejavnosti imajo poleg pedagogov tudi predstavniki nevladnih organizacij in v lokalnih akcijskih skupin. Problem s katerim se srečujemo je, da nimamo pregleda niti o tem, kateri programi se izvajajo v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in lokalnih skupnostih, niti o tem kdo jih izvaja. NIJZ je v letu 2015-2016 izvedel projekt CRP Krepitev NVO na področju zdravja, ki je prikazal stanje NVO na področju zdravja v Sloveniji in podal tudi priporočila za izboljšanje sodelovanja med vladnim in nevladnim sektorjem. NVO namreč veliko preventivnih aktivnosti opravlja lažje in/ali ceneje ter učinkoviteje od javnega sektorja. Seveda pa je potrebna strategija razvoja NVO, ki temelji na oceni potreb in vključuje tudi vzpostavitev sistema spremljanja in bolj vzdržnega financiranja. Omenjeni projekt opozarja tudi na kontinuirano in sistematično evalvacijo programov (vključno z zunanjo evalvacijo). Za vzpostavitev preglednosti in informiranosti o dobrih praksah je po vzoru EMCDDA in nekaterih evropskih držav nujna vzpostavitev platforme/portala dobrih praks in določitev kriterijev/standardov za kakovostne programe. Z razvojem portala dobrih praks smo na NIJZ že pričeli. Druge izvedbene aktivnosti, ki izhajajo iz Akcijskega načrta na področju drog za obdobje 2017–2018 v zvezi s preventivo so: vzpostavitev delovne skupine za nadaljnji razvoj in promocijo standardov in smernic, pilotna evalvacija programov na podlagi standardov in smernic in upoštevanje standardov in smernic pri javnih razpisih.

Tudi v letu 2018 bomo v začetku novembra izvedli nacionalno konferenco ob mesecu preprečevanja zasvojenosti (s sodelovanjem OE Murska Sobota, MZ in Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, k sodelovanju si želimo pritegniti tudi MIZŠ) in koordinacijo aktivnosti v preventivnem mesecu.

Preventivni programi so učinkoviti le, kadar odgovarjajo na družbene potrebe, vključujejo vse relevantne sektorje, temeljijo na znanstvenih dokazih, vključujejo tudi spremljanje izvajanja in ne nazadnje vrednotijo učinke. Zato se vedno bolj uveljavlja skupnostni pristop, ki povezuje različne akterje na lokalnem nivoju (zdravstveno varstvo, socialno varstvo, šolstvo, civilna družba, lokalna skupnost...) v skrbi za krepitev zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju prebivalcev in NIJZ prepoznava v tem pristopu osrednjo povezovalno vlogo.